

Johannes Gerloff

Van wie is Jeruzalem?

'Van wie is Jeruzalem?' Dat vroeg de hele wereld zich eind 2017 opvallend geëmotioneerd af. Op 6 december had de Amerikaanse president Donald Trump Jeruzalem erkend als hoofdstad van Israël. Hierbij zei hij expliciet dat hij niets anders deed dan een feit erkennen.

Foto: Flash90

Israël heeft tenslotte nooit een andere hoofdstad gehad. Jeruzalem werd door de Israëlische regering op 13 december 1949 uitgeroepen tot hoofdstad. Dat regeringen zelf beslissen waar hun hoofdstad is gevestigd, is een heel normale gang van zaken.

Trump liet overigens in zijn verklaring een heleboel open. Hij sprak bijvoorbeeld niet, zoals zijn voorgangers Clinton en Obama, over Jeruzalems ondeelbaarheid. Hij meed vragen over toekomstige grenzen, Palestijnse vluchtelingen of Joodse nederzettingen. Objectief gezien draagt Trumps verklaring over Jeruzalem alle fatale kenmerken van dubbelzinnigheid die zo veel andere documenten over het Midden-Oostenconflict ook kennen.

Van wie is Jeruzalem? Met zijn verklaring maakte Trump duidelijk dat Jeruzalem niet aan de Amerikanen toebehoort. Uit naam van de Amerikaanse bevolking kondigde hij aan: wij blijven eraf. We erkennen de feitelijke toestand. Voor dit realisme zou de Amerikaanse president eigenlijk moeten worden gepezen. Maar de wereld reageerde verontwaardigd.

Noodsessie VN

Een paar dagen voor kerst kwam de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties bijeen voor een speciale noodsessie en veroordeelde Trumps Jeruza-

lemverklaring. 128 landen steunden deze resolutie. 35 staten onthielden zich van stemming. Togo, Micronesië, Nauru, Palau, de Marshalllanden, Guatemala en Honduras stemden samen met Israël en de VS tegen de resolutie.

Even voor de duidelijkheid: de naam 'noodsessie' wekt een indruk alsof de wereldvrede in acuut gevaar verkeert. Tot dusver hebben de VN dit instrument elf keer gebruikt in hun bestaan. Zeven van deze noodsessies betroffen Israël. De aanleidingen waren de Suezcrisis, de Zesdaagse Oorlog, de annexatie van Jeruzalem en de Golanhoogvlakte, de bouw van de Jeruzalemse wijk Har Homa en nu dus de Amerikaanse erkenning van Jeruzalem als hoofdstad van Israël.

Hoe absurd dit verlenen van prioriteit is, blijkt uit een eenvoudige Google zoekopdracht naar de bloedigste conflicten sinds 1950. Een ranglijst toont China (40 miljoen slachtoffers), de Sovjet-Unie (10 miljoen) en Ethiopië (4 miljoen) aan kop. Het Israëlisch-Palestijns conflict (0,051 miljoen slachtoffers) staat in deze lijst op nummer 49. En deze lijst dateert nog van vóór de Arabische Lente, waar in de afgelopen vijf jaar jaarlijks méér slachtoffers vielen dan bij het Arabisch-Israëlisch conflict in de afgelopen zeventig jaar.

Vervreemde waarnemers

Maar nu weer even terug naar Trumps Jeruzalemver-

klaring van december. De spontane reactie van gewone Palestijnen vóór de golf van Europese verontwaardiging losbarstte, verdient aandacht. Sommigen wisten niet eens waar alle ophef over ging. Een Duitse journalistke voor *Die Zeit* sloeg de spijker op de kop toen ze schreef: "De wereld is in beroering en de Palestijnen kijken vervreemd afzijdig toe."

Een voormalig PLO-strijder, zeer gerespecteerd in zijn eigen gemeenschap, zei: "Realiseren jullie je niet dat we andere problemen hebben? In de afgelopen dagen alleen zijn in de Jemenitische hoofdstad Sana'a meer dan duizend mensen vermoord!" De ontbranding van de regio die Europeanen zo vrezen, is al lang ontstoken en verslindt de landen rond Israël. Maar dit heeft niets te maken met de Joden, hun streven en hun staat.

Als Europa had gezwegen

Stel je eens voor hoe de dagen na 6 december 2017 eruit hadden gezien als de Europeanen niets hadden gezegd. Misschien was er dan helemaal niets gebeurd? Heeft ook maar één Arabische staat de diplomatieke banden met Amerika doorgesneden vanwege wat Trump verklaarde? Natuurlijk konden Hamas en de Palestijnse Autoriteit na de Europese reactie niet achterblijven. Daarom moest de Europese woede wel een echo vinden in 'Palestina'.

Maar het feit dat het Palestijnse leiderschap jongeren

meest betalen om met stenen de straat op te gaan, spreekt voor zich. De demonstratief uitgeroepen 'algemene staking' was overduidelijk alleen maar voor de show en veroorzaakte eigenlijk alleen maar schade voor de Palestijnen. Zij die voor Joodse Israëli's werken, gingen gewoon trouw aan het werk. Toeristen in de Oude Stad fotograferden de lege straatjes in de Arabische wijk en kochten hun souvenirs in de Joodse wijk. Arabieren die toch hun zaak hadden willen openen in de Arabische wijken, deden dit niet uit vrees voor brandstichting.

Stad van drie religies

Maar is de 'stad van de drie religies' dan niet het kruivut dat met het kleinste vonkje kan ontploffen? Trump zelf gebruikte zelfs dat cliché door te stellen: "Jeruzalem is vandaag, en moet altijd de stad blijven waar Joden bij de Westelijke Muur bidden, waar christenen de Via Dolorosa bewandelen en waar moslims bidden bij de Al-Aqsa moskee."

Jeruzalem en de berg in het hart van de stad zijn allereerst heilig voor het Joodse volk. Daar legde Abraham zijn zoon op het altaar. Daar bouwde Salomo de tempel en bad: "Zelfs ook wat de vreemde ding betreft, die uit een ver land komt, wanneer hij komt en naar dit huis zijn gebed richt, luistert U dan." Vanuit Bijbels oogpunt was Jeruzalem nooit bedoeld als spiritueel centrum voor alleen Israël, maar vanaf het begin af aan een 'bedehuis voor alle volkeren'. Jeruzalem is zó belangrijk voor het Joodse volk dat er geen zegen-spreuk voor de maaltijd, geen gebedsdiens, geen feest en zeker geen bruiloft voorbijgaat in het Jodendom waarin de hoop en het gebed voor het herstel van deze stad niet wordt uitgesproken.

Maarten Luther had gezien hoe Jeruzalem en het land Israël centraal staan voor het Joodse geloof. Daarom gebruikte hij in zijn brief *Tegen de sabbers aan een goede vriend* die gebroken relatie tussen de Joden en hun stad. Om de Joden in diskrediet te brengen, spotte hij: "Laat ze naar dat land gaan en naar Jeruzalem, hun tempel bouwen en het priesterschap, wetsovertrachting en Mozes oprichten met zijn wet, zo dat ze weer Joden zouden worden en het land zouden bezitten. Als dat zou gebeuren, zouden ze ons snel achter zich aan vinden om zelf Joden te worden." Luther was vol zelfvertrouwen over zijn analyse. Hij leunde zover uit het raam van zijn dogmatisch kasteel dat hij beloofde zelf Jood te worden als de Joden ooit naar hun land en naar Jeruzalem terug zouden keren. Tegelijkertijd echter, verklaarde de Duitse hervormer dat het aardse Jeruzalem en het land Israël niet langer van betekenis zijn voor het christendom. Luther hoorde bij een christendom dat zijn spirituele centrum van Jeruzalem naar Antiochië, Byzantium, Rome, Wittenberg, Genève of Los Angeles had verlegd. Hoe kun je met zulke ideeën Jeruzalem nog claimen als stad voor christenen?

Historisch gezien kwamen de eerste westerse christenen pas halverwege de negentiende eeuw naar Jeruzalem als missionarissen. Kort daarna werd de eerste Latijnse patriarch geïnstalleerd om 'de protestantse ophef te neutraliseren'. Tot op de dag van vandaag komen christenen nauwelijks naar Jeruzalem voor geestelijke wegwijzing. Liever komen ze naar Jeruzalem om vanuit hun eigen respectievelijke geestelijke centra Israël te zeggen wat ertoe doet en wat het zou moeten doen.

Jeruzalem en de islam

En hoe zit het met de islam? Ten eerste klopt het dat Jeruzalem nergens bij naam in de Koran wordt genoemd. Pas zes jaar na Mohammeds dood, in 638 werd de stad onder Kalief Omar Ibn al-Khattab door moslims veroverd. Historici vermoeden dat de grootste profeet van de islam nooit een voet in *Al-Quds*, 'de Heilige' heeft gezet.

Maar in Soera 2 noemt de Koran de stad wel indirect. Daar dicteert Mohammed zijn volgelingen een nieuwe gebedsrichting. Hij noemt het een kenmerk van het juiste geloof. In uitdrukkelijk contrast met Joden en christenen, wordt aan de moslims opge-

dragen om richting Mekka te bidden, niet Jeruzalem. Allah let op de richting van het gebed volgens de Koran en onderscheidt dus de ware gelovigen van de boosdoeners. Wie het grote belang van lichaamstaal in het Midden-Oosten kent, begrijpt wat het betekent wanneer tienduizenden moslims vijf keer per dag hun achterste keren naar de plaats waar eens het heilige der heiligen stond.

En ook hier bevestigt de geschiedenis deze religieuze houding. Van 638 tot 1967 was Jeruzalem in islamitische handen, met slechts korte onderbrekingen. Maar nooit tijdens deze periode was het de hoofdstad van een islamitische staat of zelfs maar een moslimprovincie. En des te opmerkelijker is dat toen op 2 juni 1964 de PLO werd opgericht, dat dit gebeurde in het Intercontinental Hotel op de Olijfberg. In die tijd was de Oude Stad met al zijn heilige plaatsen nog niet in Joodse, maar in moslim handen. Maar op dat moment kwam niemand op het idee om 'de Heilige' op te eisen als hoofdstad van een Palestijnse staat. Jeruzalem wordt niet één keer genoemd in het handvest van de PLO.

Waarom?

Waarom is de wereld dan zo boos? Waarom is elke nieuwe wijk van Jeruzalem reden voor een noodsessie van de VN? Terwijl er nooit een noodsessie werd gehouden voor, laten we zeggen, Noord-Korea. Of tijdens de Koude Oorlog, of vanwege Iran. Om maar eens een paar zaken te noemen. Waarom wordt de straat Israël zo snel verdacht van het in gevaar brengen van de wereldvrede? Terwijl Israël juist een factor van stabiliteit in het Midden-Oosten is. Al is het alleen maar om het feit dat Israël zijn vijanden verenigt, die anders tegen elkaar zouden vechten. Je hebt geen expertise of insiderkennis nodig om je te realiseren dat Israël niet alleen uniek economisch succesvol is, maar ook het enige stabiele land in de regio.

Zij die hun eigen hebrucht voordoen als 'kosteneffectiviteit' en dan over Joodse bankiers klagen die vermoedelijk de wereld zouden domineren, worden vandaag de dag vlig ontmaskerd als antisemitisch. Maar hoe zit het wanneer het niet meer over geld gaat, maar over geweld? Als iemand zijn eigen excessen waarbij tientallen miljoenen doden vallen, voorstelt als 'uitdagingen' of zelfs aldoet als een triviale zaak en tegelijkertijd pretendeert ontzet te zijn over het 'gewelddadige zionisme' dat de wereld naar de afgrond trekt? Lijkt dat niet op dezelfde atmosfeer waarin eens in Duitssprekend Europa werd verkondigd: "Die Joden sind unser Unglück", 'de Joden zijn ons ongeluk'?

Een Bijbels perspectief

Er bestaat geen logisch antwoord op de vraag naar de gekte die de VN motiveert. Maar wel een Bijbels perspectief. Bijbellezers zouden niet verbaasd moeten zijn over de huidige gebeurtenissen. "Waarom woeden de heidenvolken", vraagt de psalmist zich af in Psalm 2. Theologen hebben moeite om deze tekst historisch te classificeren. Maar hij lijkt wel geschreven te zijn voor de 21^e eeuw. Verbazingwekkend nauwgezet beschrijft het de besprekingen en resoluties van de machten van deze wereld en ontmaskert hun inspanningen als gericht "tegen de Heere en tegen Zijn Gezalfde". De psalmist realiseert zich dat al dit activisme van de volkeren doelloos is. Lachend werpt de levende God zijn tegenstanders tegen: "Ik heb Mijn Koning toch gezalfd over Sion, Mijn heilige berg." Evenzo beschrijft de profeet Zacharia aan het einde van de zesde eeuw voor Christus hoe de volkeren zich tegen Jeruzalem verzamelen. In het scenario beschrijft hij profetisch hoe Jeruzalem een zware steen zal worden voor alle volkeren op aarde. Tegelijkertijd beschrijft hij de heilige stad als een 'schaal der bedwelmings'.

Dit Bijbelse perspectief is niet rationeel begrijpelijk. Maar het past. En onze postmoderne maatschappij lijkt sowieso afgelegen te zijn van de rede. Anders zou die de Joodse staat Israël en zijn huidige rol in actuele zaken heel anders beoordelen.

Gilad ... Gilad ... Gilad ...

Ter nagedachtenis aan de in 2014 door Palestijnse terroristen vermoorde Naftali Frankel (16, uit Nof Ayalon), Gilad Shaer (16, uit Talmon), en Eyal Yifrah (19, uit Elad), werd op Tu B'Shvat (het bomenfeest) een promenade ter nagedachtenis aan de jongens geopend in Gush Etzion. Tegelijkertijd werden daar op initiatief van de ouders van Gilad tweëntwintig bomen geplant. "Sinds hun dood zijn er in Israël eenentwintig jongtjes en één meisje naar onze zoon vernoemd. Samen met de ouders van die baby's hebben we de bomen geplant. Wat een feest om met zijn allen zo Gilad te herdenken. Op deze manier maken we positieve nieuwe herinneringen en blijft Gilad voortleven", aldus Ofra en Bat-Galim Shaer. | Foto: Flash90

Samen

Tweeduizend Israëlische Joodse - en bedoeïenjongeren hebben tijdens Tu Biswaj een boomstakje geplant in de Negev, in een nieuw gebied dat 'Bos van de Hoop' wordt genoemd. "Het planten van bomen is belangrijk, want planten geven niet alleen een fijn gevoel, ze zorgen er ook voor dat mensen en dieren zuurstof krijgen om te leven", aldus de twaalfjarige Ibrahim Ziadna. "Maar het belangrijkste vandaag is dat we bomen planten met elkaar. Joodse en bedoeïenjongeren, dat geeft hoop voor de toekomst." Na het planten, zaten de jongeren onder de modder, want het had de dagen ervoor behoorlijk geregend. "Deze keer kan mijn moeder er niet boos over worden", aldus een lachende Ibrahim.

Voorleespen

De Israëlische start-up Wizcomtech heeft een voorleespen ontwikkeld voor kinderen met dyslexie. De bijzondere pen leest de tekst hardop voor met behulp van een digitale stem. De pen kan ook synoniemen noemen voor gescande woorden om zo de tekst beter te leren te begrijpen en nieuwe woorden te leren.